

Freeware vrací úder

Tyto bezplatné nástroje pro Windows, internet a multimédia jsou stejně dobré jako komerční programy. A někdy jsou i lepší!

Markus Mandau, Vratislav Klega, vratislav.klega@chip.cz

Je jedno, zda se jedná o boj Luka Skywalker a Dartha Vadera, nebo Froda a Saurna – Hollywood zkrátka miluje, když spolu bojují malí a velcí. Podobně je tomu také v případě softwaru: open-source a freeware hledají nové cesty, giganty jako Microsoft a Nero zůstávají pozadu. Už to je dobrý důvod, proč představit bezplatné nástroje z kategorií Windows, internet i multimédia. Z freewarové scény jsme samozřejmě vybrali jen ty skutečně nejvydařenější programy. Ty vám představíme a navíc přinášíme nejlepší tipy a triky pro tyto programy, neboť řada funkcí je v těchto programech skrytá a dokáže je využít jen zbláhý uživatel. Další výhodou je to, že všechny programy a funkce fungují v XP i ve Vistě.

Windows, programy pro dokonalou a chytrou zálohu souborů nebo utilitu, která vyřadí z provozu nepotřebné části Windows.

Dozorce pro Windows

Nástroj: xp-AntiSpy 3.96.6

Základní konfigurace Windows není příliš důvěryhodná. Až příliš často provádí operační systém za zády uživatele vylomeniny – Vista ještě více než XP. Typickým příkladem jsou nedávno prozrazené updaty, které systém tajně prováděl.

Pomocí nástroje xp-AntiSpy můžete svým Windows přistříhnout křídla, a to i v případě, že nejste žádný expert, který zná své registry více než vlastní boty. Program vypíše seznam asi padesáti funkcí ve Windows, které můžete buď aktivovat, nebo vyřadit z provozu. To nejsnadněji provedete pomocí přednastavených profilů. Díky profilům nebudete muset procházet položky ručně, úplně postačí, když vyberete profil, který vám bude vyhovovat.

Na jedno je však třeba dát pozor: použití profilů zcela deaktivuje Windows-Updates. Abyste mohli službu zase používat, zvolte v programu *Profily* | *Windows Update*.

TIP: Nástroj xp-AntiSpy lze použít i pro tuning. Stačí v programu zvolit *Speciál* | *Omezení připojení* a potvrdit informační hlášku. Tím zvýšíte počet paralelních síťových připojení, která lze provést. Microsoft totiž nastavil počet na 10. Zvýšení je vhodné, pokud používáte P2P síť nebo například BitTorrent. Ve Windows můžete rychle a jednoduše zjistit, zda vám současný počet připojení stačí, nebo zda potřebujete jejich počet navýšit. Zvolte *Start* | *Spustit*, do řádku

V tomto článku najdete

Zabezpečení a optimalizace Windows

Anonymní a komfortní surfování

Kopírování filmů v nejlepší kvalitě

Freeware pro USB flash disky

WINDOWS

Kontrola a optimalizace

Naše freewarové hvězdy vám nabízí, na co Microsoft zapomněl: nástroje pro vyšší výkon

Najdete na Chip DVD

xp-AntiSpy 3.96.6

vyřazuje některé funkce Windows
Info: www.xp-antispy.org

IsoPuzzle 1.6

zachraňuje data z poškozených CD/DVD
Info: www.geocities.com/marsoupilamis

7-Zip 4.57

komprimace souborů
Info: www.7-zip.org

SpyBot 1.5.1

hledá a odstraní spyware
Info: www.safer-networking.org

Vidalia 0.0.15

anonymní surfování po internetu
Info: <http://vidalia-project.net>

IE7Pro 1.2

rozšíření pro IE7
Info: www.ie7pro.com

VLC media player 0.8.6c

přehrává a konvertuje filmy
Info: www.videolan.org

Avidemux 2.4

konverze filmů ve skvělé kvalitě
Info: <http://avidemux.org>

napište eventvwr.msc a poté klikněte na OK. Otevře se nové okno. V něm dvojitě klikněte na položku *Systém*. V pravé části se otevře seznam systémových událostí. Seřaďte si všechny události kliknutím na tlačítko *Událost*. Čísla se vzestupně seřadí. Najdete události s číslem 4226 – to jsou chyby, při kterých právě došlo k vyčerpání limitu. Máte-li zde větší množství těchto upozornění, můžete v programu xp-AntiSpy počet paralelních spojení zvětšit až na hodnotu 50.

Záchrana poškozených disků

Nástroj: IsoPuzzle 1.6

CD a DVD jsou typická média pro archivaci dat. Bohužel většina kotoučů není již po dvou letech čitelná. Nejlepšími programy v tomto oboru jsou placený IsoBuster (www.isobuster.com) a freewarový IsoPuzzle. Bezplatný program má však něco, co IsoBusteru chybí: čtení média ve více jednotkách. Výhoda: Čím více jednotek zkouší poškozený disk přečíst, tím větší je pravděpodobnost, že se to nakonec podaří. Třeba vypalovačky Pioneer umí opravovat jiné chyby než vypalovačky Plextor – a když své funkce spojí dohromady, výsledek je téměř zaručen.

TIP: IsoPuzzle používá ke čtení ovladač Nera – soubor wnsapi32.dll. Pokud máte na pevném disku Nero nainstalované, zkopírujte tuto knihovnu z adresáře s Nerem do adresáře s IsoPuzzle.

Nejprve vložte do čtecí jednotky poškozený disk. IsoPuzzle nabízí plný komfort ovládání, proto stačí kliknout na *Ej* a jednotka se otevře. Vložte poškozený disk, klikněte na *Ld* a jednotka se zase zavře.

V části Destination se volí, kam se má výsledek uložit. Standardně se vybere disk C:. Chcete-li umístění změnit, klikněte na tlačítko *Change* a vyberte jiný adresář. Poté už stačí kliknout na tlačítko *Start* a rozběhne se proces záchrany disku. Pokud program oznámí, že disk je prázdný, klikněte nejprve na *Force Size* a změňte *Drive reported* na *Estimated*.

Nakonec budete požádáni o zadání názvu souboru – vytvoří se ISO image s obsahem zachraňovaného disku a také FLG soubor s informacemi o přečtených sektorech.

V části Missing můžete vidět, kolik sektorů se nepodařilo vypalovačce přečíst. Pokud se nějaké nečitelné sektory objeví, vložte disk do jiné jednotky a postup opakujte. Jen v části Destination určete místo, kde je uložen FLG soubor. IsoPuzzle se podívá, které sektory nebyly přečteny, a pokusí se je přečíst v této vypalovačce. Opravné sektory poté uloží do souboru

IMP. Tento postup můžete vyzkoušet na řadě vypalovaček. Výhoda: Nemusíte kopírovat vždy celé ISO, stačí vám poškozený disk a FLG soubor. Poté, co nasbíráte IMP soubory, vraťte se k počítači s ISO souborem a v programu IsoPuzzle klikněte na *Import File*. Otevřete soubor s opravenými sektory a program jej připojí k původnímu ISO.

Kompresce s výkonem

Nástroj: 7-Zip 4.57

Komprimační nástroj, který podporuje formát RAR, je nutným minimem každého počítače, neboť většina souborů na webu je komprimována právě do tohoto formátu. Nejrozšířenější WinRAR je dobrá volba, jenže tento nástroj není freeware a navíc má v dnešní době jednu velkou nedokonalost – není optimalizován pro vícejádrové procesory (více se o programech pro vícejádrové procesory dočtete v technickém lexikonu na straně 32). Programem, který je zadarmo a podporuje více jader, je 7-Zip. Nevýhodou je, že umí z formátu RAR jen rozpakovat, nikoliv do něj komprimovat.

TIP: 7-Zip obsahuje benchmark, který dokáže otestovat rychlost vašeho počítače – kolik dokáže zkomprimovat a kolik rozbalit. V programu zvolte *Nástroje* | *Test výkonu*. Otevře se nové okno a automaticky se začne počítat výkon počítače. Nechte test pár desítek sekund běžet, sledujte položku *Průchodů*. Jakmile dosáhne čísla 2, klikněte na *Zastavit*. Výsledky už budou dostatečně přesné. Pokud máte jen jednojádrový procesor, dokáže jej program vytížit nejvýše na 100 %. Biji-li však v procesoru jádra dvě, může využití výkonu procesoru stoupnout až na 200 %! Je to tím, že jádra pracují paralelně a teoreticky dokážou zkrátit dobu komprese a dekomprese až na poloviční čas. Pokud máte zbrusu nový čtyřjádrový procesor, můžete se těšit dokonce na čtvrtinový čas!

Máte-li dostatek volné RAM, můžete využít zvětšení velikosti slovníku. Standardně je nastaveno 32 MB, při této velikosti slovníku potřebuje 7-Zip k vytvoření archivu kolem 450 MB volné RAM. Zvýšíte-li velikost slovníku na 64 MB, bude program potřebovat 780 MB. Jedna zajímavost: Pokud při zvyšování velikosti slovníku klesá vytížení CPU během komprese, ukazuje to na hardwarovou chybu v paměťovém modulu RAM.

INTERNET

Bezpečně a anonymně

Kdo surfuje komfortně, ten surfuje také bezpečně. Následující nástroje odstraní

nebezpečný spyware a otravnou webovou reklamu, a dokonce vám nastaví novou identitu.

Antišpion + tuning Windows

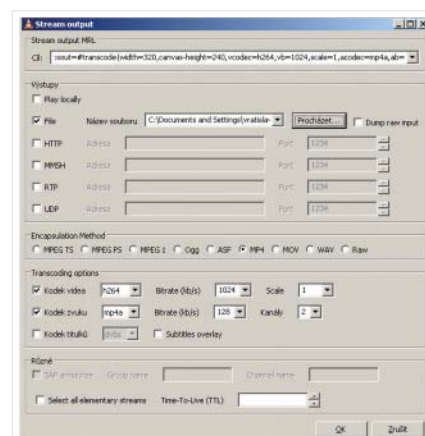
Nástroj: SpyBot 1.5.1

Spyware a trojské koně, to je to nejhorší, co se vašemu počítači může „přihodit“. Naštěstí je zde nástroj SpyBot Search & Destroy, který váš počítač očistí od všeho zlého.

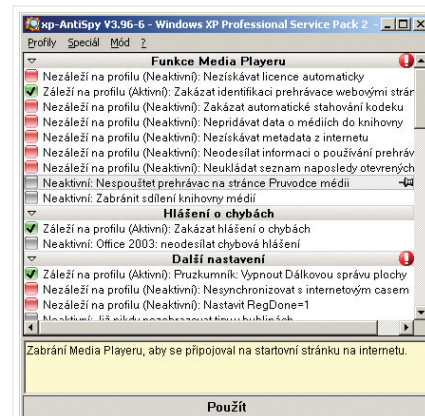
SpyBot je pravidelně aktualizován, žádný malware nezůstane neodhalen. Nedávnou novinkou SpyBotu je modul „Tea Timer“, který hlídá registry a kontroluje, jestli je nějaký špion nechce měnit.

TIP: Pokud chcete mít v programu dostupné všechny funkce, zvolte *Režim* | *Pro pokročilé*. Nyní se vám zpřístupní menu *Nástroje*, ve kterém najdete užitečné pomocníky pro tuning systému.

Klikněte na *Neplatné registry* a v pravé části okna na *Zkontrolovat*. Program prohledá registry a najde neplatné záznamy. To chvíli trvá. Jakmile je proces prohledávání →

VŠEMOCNÝ VLC: Jen těžko budete hledat funkci, kterou VLC nenabízí. Kromě streamování umí i konverzi videa, a to dokonale detailně!

PŘÍMÝ PŘÍSTUP: xp-AntiSpy zajistí přístup i k nejskrytějším funkcím Windows.

→ dokončen, můžete kliknout na tlačítko *Opravit vybrané problémy*.

V části Start systému nástroj vypíše všechny položky, které se automaticky zavádějí při bootování operačního systému. Stačí najít položku, o kterou nestojíte, a odstranit zatržení. Poté tato knihovna či záznam v registrech nebudou brzdít start systému. Vřele doporučujeme odstranit brzdy, jako je QuickTime nebo Adobe Reader.

Surfování v anonymitě

Nástroj: Vidalia 0.0.15

Jsou dvě možnosti, jak během surfování zůstat v anonymitě: buď přes nějaký proxy server, který je dostupný na internetu, nebo pomocí síťového nástroje TOR. Nevýhoda proxy serveru: Musíte důvěřovat provozovateli proxy serveru, navíc budete odkázáni jen na základní webové jazyky, jako je HTTP nebo JavaScript.

Mnohem lepším řešením je použití nástroje TOR. Stačí z Chip DVD spustit instalaci nástroje Vidalia, který obsahuje vše potřebné, a poté kliknout na *Spustit Tor*.

TIP: TOR toho umí mnohem více, než jen zajistit anonymní surfování. Například si můžete změnit svou webovou národnost a přistupovat tak ke službám, které jsou dostupné jen pro surfaře z USA. K tomu stačí, abyste se připojili na uzel, který se nachází v USA.

V kontrolním panelu Vidalia klikněte na *Nastavení*. Otevře se nové okno, zde klikněte na *Pokročile*. V řádku Konfiguracní soubor

Tor vidíte, kde se nachází soubor torrc. Tento soubor otevřete v Poznámkovém bloku.

Na začátek souboru přidejte dva následující řádky:

```
ExitNodes .desync, .whistlers
mother, .lefkada
StricExitNodes .1
```

Poté soubor uložte a zavřete.

Nakonec je ještě třeba upravit browser. Spusťte Firefox a zvolte *Nástroje | Možnosti*, dále klikněte na *Rozšířené*, zvolte záložku *Sít* a klikněte na tlačítko *Nastavení*. Vyberte položku *Ruční konfigurace proxy serverů*, do řádku HTTP proxy vepište *localhost* a port nastavte na 8118.

Bez obtěžování na internetu

Nástroj: IE7Pro 1.2

V případě Internet Exploreru 7 Microsoft zapomněl na důležité funkce, jako je například kvalitní blokovač vyskakovacích oken. Tuto mezeru vyplňuje plug-in pro microsoftský prohlížeč jménem IE7Pro. Po aktivaci tohoto rozšíření budete mít i v Exploreru takový komfort, jaký svým uživatelům nabízí Firefox.

TIP: IE7Pro se konfiguruje přímo v browseru. V pravé dolní části okna se po nainstalování zobrazí modrá ikonka se symbolem „e“. Na ikonku klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte *Povolit blokování flash animací*. Tím se zbavíte nejtoxavnějších reklam na internetu, které překrývají

celé stránky. A žádný strach – videa na YouTube budou i nadále fungovat. Pokud budete chtít nějakou animaci povolit, postačí vám jedno kliknutí myši do zablokované animace. IE7Pro totiž každou zablokovanou animaci označí na stránce.

V Internet Exploreru zvolte *Nástroje | IE7Pro Preferences*, klikněte na *Blokování reklam* a zvolte záložku *Výchozí filtry*. Zde vidíte seznam standardních filtrů, které jsou již v aplikaci obsaženy.

Jestliže vám seznam předpřipravených serverů poskytujících reklamu nestačí, snadno si vytvoříte svůj vlastní seznam, který bude pokrývat i servery ze stránek, které nejčastěji navštěvujete. Jakmile uvidíte na webové stránce reklamní banner, klikněte na něj pravým tlačítkem myši a zvolte *Přidat tento obrázek do filtru blokováných/povolených*. Vyskočí nové okno s názvem *Upravit filtr*. V řádku *Vložit filtr* uvidíte adresu, která vede ke konkrétnímu banneru. Ta je například ve tvaru „<http://ad.doubleclick.net/dot.gif>“. Zablokovat tento konkrétní obrázek by však nemělo velký smysl. Je třeba zablokovat celý server. Proto odmažte všechny domény, které jsou před i za názvem serveru, a rozšířte název vpředu i vzadu o znak „*“, který zastupuje libovolnou kombinaci znaků. V řádku *Vložit filtr* tak zůstane jen *doubleclick*. V řádku *Typ filtru* zvolte *Filtr blokováných URL adres* a klikněte na *Přidat*. IP7Pro pak bude blokovat veškerou reklamu z tohoto serveru. →

PORTABLE SUITE: PROGRAMY, KTERÉ BĚŽÍ NA KAŽDÉM POČÍTAČI

Mnoho freewarových programů nabízí služby, které jsou typické pro komerční produkty. Navíc je možné je spouštět i z USB disku.

Na Chip DVD najdete aplikaci PortableApps Suite Standard, která obsahuje výběr těch nejlepších programů pro flash disky. Stačí připojit k počítači váš flash disk a spustit instalační soubor. Program se zeptá, kam chcete programy nainstalovat. Zadejte svůj flash disk, pak již proběhne vše zcela automaticky.

Připojíte-li poté k počítači USB disk, vyskočí nabídka Portable Apps. V System Tray, vedle hodin ve Windows, se pak objeví nová ikonka, která funguje podobně jako tlačítko Start ve Windows. Stačí na tlačítko kliknout a zobrazí se menu, jako vidíte na obrázku. Aplikací je dostatek, nechybí bezpečnostní nástroje, pro případ,

že budete chtít kamarádovi odvírovat počítač, kecálek Gaim, plná kancelář od OpenOffice.org a řada dalších nástrojů pro práci s internetem.

Výhodou tohoto řešení je, že si snadno můžete přidávat svoje vlastní aplikace; nástroj umožňuje přímý import aplikací, které se nemusí instalovat. Velmi pohodlné také je, že k dispozici jsou i složky, které znáte z Windows. Své dokumenty tak budete nosit stále s sebou.

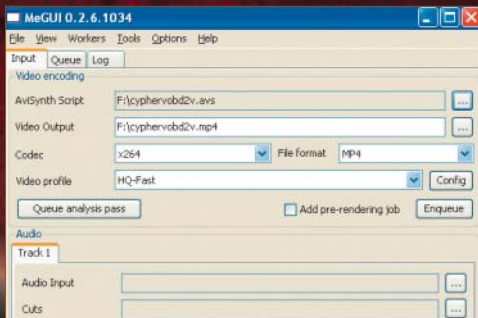
Pokud vám bude nějaká aplikace na disku chybět, s největší pravděpodobností ji naleznete na webu výrobce této aplikace, tedy na www.portableapps.com.

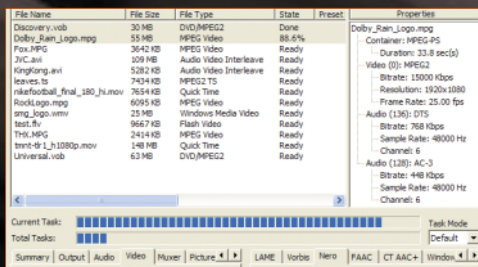
BALÍK PROGRAMŮ: Přenosné aplikace se spustí na každém počítači a jsou zdarma.

SUPERNÁSTROJ AVISYNTH

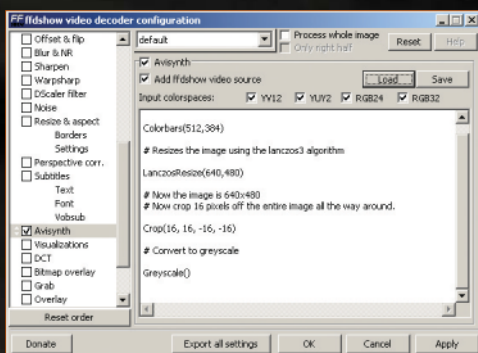
Mnoho multimediálních programů open-source scény je tak kvalitních právě proto, že používají AviSynth (www.avisynth.org). Tento nástroj běží na pozadí programu a stará se o stříh, optimalizaci a kodeky. Je dokonale naprogramován a programovat jiný nástroj by bylo zbytečné. Ukážeme vám tři příklady.

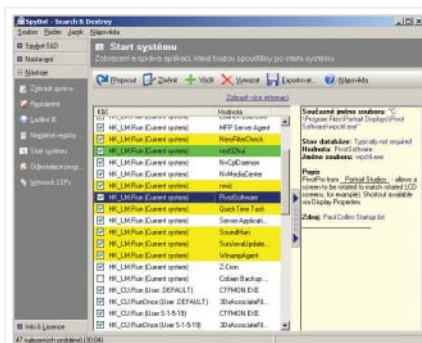
MeGUI: Nástroj pro profesionály, který se specializuje na kodek x264, a proto má funkce pro práci s kodekem odladěné do posledního detailu. **Info:** <http://sourceforge.net/projects/megui>

MediaCoder: Tento program se specializuje na konverzi videa pro všechna možná zařízení. Rychle a kvalitně připraví video pro iPod, PSP i jakékoliv PDA zařízení či mobil. **Info:** <http://mediacoder.sourceforge.net>

ffdshow: Tato sbírka dekodérů slouží i pro Media Player. ffdshow pracuje se všemi filtry programu AviSynth, díky čemuž může nabídnout nejlepší kvalitu výsledného filmu. **Info:** <http://sourceforge.net/projects/ffdshow>

SPYBOT: Nástroj také skvěle poslouží pro tuning Windows. Nejenže zobrazí položky po autostartu, dokáže k nim i vypsat krátkou charakteristiku.

MULTIMÉDIA

Lepší a rychlejší

Naše freewarové tipy strčí do kapsy všechny ostatní produkty. Freeware nejenže umí přehrávat filmy, ale umí je také přepočítávat a konvertovat za pomoci nejmodernějších komprimačních metod. Díky tomu je práce rychlejší a kvalitnější.

Přehrávání a přepočítávání filmů

Nástroj: VLC media player 0.8.6d
VLC media player je přehrávač, který umí jednoduše vše. Jeho součástí je dekodér pro drtivou většinu video- a audioformátů. Dokonce zvládá streamování v LAN a podporuje televizní karty. Tyto funkce jsou však velmi známé, díky nim je program populární. Co je však méně známé – VLC umí konvertovat filmy ve všech možných formátech. V jakém formátu je vstupní materiál, to je úplně jedno. Pokud jej umí VLC přehrát, umí jej i zkonvertovat.

Pokud VLC provádí konverzi jen jedním průchodem, pracuje sice velmi rychle, kvalitní výsledného obrazu však není zcela optimální. Tuto metodu doporučujeme jen pro kapesní přehrávače s malým displejem.

TIP: Pro kódování zvolte ve VLC *Soubor | Otevřít soubor*. Otevře se nové okno a vy klikněte na *Procházet*. Nyní vyberte video, které budete chtít kódovat. Poté v části *Pokročilá nastavení* zatrhněte položku *Stream/Save* a klikněte na tlačítko *Nastavení*. Otevře se nové okno, zde zatrhněte položku *File*. Pak klikněte na *Procházet* a zadejte výstupní název souboru. V části *Encapsulation Method* vyberte formát, do kterého budete chtít video exportovat, například MP4.

Dále zatrhněte položku *Kodek videa* a vyberte ten, který budete chtít použít. V našem případě h264. Dále zatrhněte polož-

ku *Kodek zvuku* a vyberte požadovaný kodek, ideálně mp4a. Poslední krok: Pokud chcete video pro kapesní přehrávač, jako je třeba iPod, je zbytečné nechávat původní rozlišení. Proto jděte do horní řádky s názvem *Cíl* a najděte výraz `:sout=#transcode{`. Za něj vložte následující text:

```
width=320,canvas-height=240,
```

Tímto příkazem zajistíte, že výsledné video bude mít rozměr 320 × 240 bodů. Jestliže má váš kapesní přehrávač jiné nativní rozlišení displeje, zadejte odpovídající hodnoty. Především nesmíte zapomenout na příkaz `canvas` – ten zajistí, že obraz nebude oříznutý, ale přepočítaný. Zároveň VLC v rozumné míře ponechá poměr stran videa – pokud by poměr stran neodpovídal, bude obraz doplněn černými pruhy, aby nebyl zdeformován. Pak stačí kliknout na *OK* a znovu na *OK* a dojde ke kódování videa.

Optimální konverze

Nástroj: Avidemux 2.4
Jde-li vám čistě o konverzi filmů a videa, je Avidemux ideálním nástupcem již zastaralého nástroje VirtualDub (www.virtualdub.org). Jeho hlavní výhodou je kódovací metoda jménem „Same Quantizer“, kterou nemá žádný jiný nástroj. Ta řeší problém řady hardwarových přehrávačů, které vedle DVD Video přehrávají také DivX nebo XviD, ale neporadí si s některými AVI soubory. Často totiž kapitulují u XviD filmů, a to bez zjevné příčiny.

TIP: Pokud máte takový AVI soubor, se kterým si přehrávač neporadí, pomůže Avidemux. Při instalaci je třeba ručně zatrhnout češtinu, jinak bude celý program v angličtině.

Poté v programu otevřete videosoubor, který chcete upravovat. Zajímavost: Zvolte *Video | Nastavení dekodéru* a zatrhněte položku *Zobrazovat vektor pohybu*. Při přehrávání se vám poté bude zobrazovat, jak kodek přepočítává změny ve videu, což je velmi zajímavé.

Pro konverzi filmu stačí, když v levé části programu nastavíte potřebné parametry. K dispozici jsou celkem tři nastavení – *Video*, *Audio* a *Formát*. Avidemux je skutečným nástrojem profesionálů, proto vám umožní nastavit velmi detailně formát výsledného videa. To neumí žádný jiný program.

Nakonec stačí zvolit *Soubor | Uložit | Uložit video* a vybrat místo pro uložení. Poté se již Avidemux pustí do konverze videa podle vašich parametrů.

Vratislav Klega ■